RESSORGIMENT

DESEMBRE 1964

H. NADAL I MALLOL, Director
Oficines: PERGAMINO 244, Bs. Aires (6)

NUMERO 581

INSTITUT LLONCH DE FONTOVA

Directora: Fca. LLONCH DE FONTOVA

30 Anys d'Ensenyança Professional

- **Tall i Confecció**
  Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.
- **Cotilles i Faixes**, inclús ortopèdiques
- **Capells**
  Curs pràctic sense teoria.
  Preparem per a l'ingrés a casa de Modes.
- **Labors i Elenceria**
- **Dibuix - Pintura - Música**
  Cursos abreujats per a professionals.
  Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol.liciti informes a: RIVADAVIA 1966 - Buenos Aires

DOCTOR

JOAQUIM JUANOLA I MASSÓ

Membre corresponent de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

ADVOCAT

Avinguda Urdaneta, 87

CARACAS-VENEZUELA

Està a la disposició dels catalans

T. 35-0873

Badaló

A. FELIU BADALÓ & CIA.

ÒPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPÈDIA

Fabricació de tota classe de cristalls per a corregir els defectes visuals.

Revelacions i còpies fotogràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de vestir i Braguers.

LAVALLE 962

CONSIGNES

Apreneu d'escriure bé el català.

Porteu els vostres infants a una escola catalana.

La vostra premsa ha d'ésser la catalana

Parleu català a tot arreu.

Compreu Llibres Catalans.

Comandes: a **J. ESCOLÀ**, *Av. L. M. Campos 1331, Bs. Aires*
Telèfon 76-0809

Catalans que aneu a l'URUGUAY:

a ***Montevideu*** allotgeu-vos a la

☆ Pensió Catalunya

MIQUEL PASCUAL, Propietari

Hi trobareu bon tracte i bon servei

CARRER PAYSANDÚ 813.

A 3 quadres de la Plaça Independencia i de l'Avenida 18 de Julio.

Un bon llibre: **APOSTOLS I MERCADERS** de PERE FOIX

Adquiriu-lo: Pergamino, 244 - Buenos Aires. **$ 180.-**

FONTANA imprimeix «Ressorgiment» des de l'any 1920!

PERÚ 796, BS. AIRES

EL SIMBOL D' AQUESTA MARCA

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac caigut, ronyó mòbil obesitat, operats, maternitat, etc.) La **Casa Porta,** pel seu prestigi i seriositat, és l'establiment de confiança, no tan sols en faixes de tota mena, sinó també en articles ortopèdics, **Mitges i benes elàstiques, braguers per a les hèrnies, espatilleres, etc.**

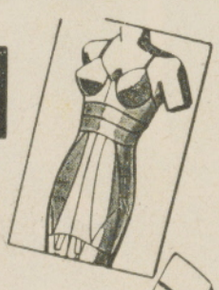

Sol.liciti Catàlegs i Preus

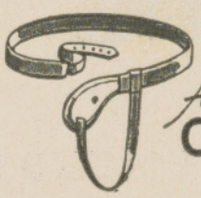

Antiga casa **PORTA**

CANGALLO 1169

EMÍLIA LLORENS

ARQUITECTE

ALBERTO VIGNES 1265

T. E. 658-1001

HAEDO

F. C. N. D. F. S.

RESSORGIMENT

Any XLIX — *Buenos Aires, Desembre 1964* — *Núm. 581*

LLIBRES, LLIBRES!

LES declaracions de l'Abat de Montserrat a "Le Monde", de París, de finals de 1963 van somoure la consciència nacional dels catalans i foren un greu impacte contra el règim totalitari espanyol, sobretot per la ressonància internacional que tingueren. Degut a això, l'any que ara fineix començà amb una major fúria repressiva de l'Estat espanyol contra Catalunya. A la clausura de les institucions principals de cultura catalanes (Institut d'Estudis i Omnium Cultural, i d'altres) seguiren: els fets vandàlics de les forces de xoc de la dictadura cremant institucions com el Casal Montserratí fundat abans de l'adveniment del franquisme a fi d'estimular les joventuts a l'estudi de la natura per mitjà de l'excursionisme i els esports de muntanya; les amenaces escrites i signades pels falangistes contra els pares dels minyons adscrits al Casal, fets i amenaces que no essent motiu de cap sanció ni tan sols advertiment de part de les autoritats espanyoles contra els incendiaris confessos, crearen un estat d'agitació i la reacció de la ciutadania catalana ofesa no es féu esperar.

Les manifestacions públiques de repudi als fets duraren alguns dies, iniciats després d'algunes hores de conèixer-se la salvatjada. En la protesta cívica hi era tot el poble sense distinció d'idees, condicions i credos polítics i religiosos.

La repressió del govern contra Catalunya més accentuada, fou contestada pels catalans amb una més accentuada fidelitat a les nostres coses i es traduí sobretot en una major sol·licitud envers la llengua catalana contra la qual s'han estavellat tots els esforços que ha fet la dictadura franquista durant els darrers 25 anys de pau *espanyola*. I en mig d'aquell clima hostil de l'Estat totalitari, arribà, per sant Jordi, la Festa del Llibre i es produí un fort ascens en la venda dels llibres catalans que superà els escrits en llengua castellana. Un llibre del qual es féu una edició de varis milers d'exemplars, que aparegué aquell dia, "Els altres catalans", s'exhaurí en 24 hores i se n'han venudes ja tres reedicions.

Fou en la Festa del Llibre que el ministre espanyol d'Informació i Turisme, Fraga Iribarne, pronuncià aquell discurs en què ens oferia l'*oro* i el moro si els escriptors catalans bo i conreant la pròpia llengua s'integraven a la cultura espanyola escrivint ensems en espanyol. L'heroi del bilingüisme no féu forrolla perquè els catalans ja saben prou que aquesta tàctica no és sinó una ensarronada i no és tan llunyana encara la dels congressos de Segovia per no tenir-ho present. En aquells congressos, arribats a un acord els intel·lectuals espanyols amb els nostres intel·lectuals, a l'hora de fer-los efectius Franco hi posà el vet (per sort nostra) i tornàrem allà on érem abans. El mateix ha d'haver succeït ara amb Fraga Iribarne, les *bones intencions* del qual a favor de l'ús de la llengua catalana s'hauran estavellat així mateix contra la voluntat del *mandamás*, puix que els periòdics que s'anuncíaven en llengua catalana no han passat sinó de propòsits fallits (per bé nostre).

Fruit d'aquella reacció pels fets vandàlics, el poble respongué amb un major interès per la cultura catalana perseguida follament per l'Estat espanyol, i d'ací que hagin nascut durant l'any que ara acaba noves editorials exclusivament catalanes i algunes de les que només editaven llibres castellans han fet lloc també al llibre català, prova evident de la incrementació del llibre nostre i dels lectors en llengua catalana. I així estem; en ascensió quant a quantitat d'edicions i de lectors en català.

Ara només falta que els catalans absents de la pàtria prenguin exemple i lliçó del que això significa pel present i l'esdevenidor de Catalunya i facin aquell petit esforç que reclamàvem en l'editorial del mes passat a fi de fer-nos dignes del moment actual de Catalunya cooperant al ressorgiment innegable del nostre país.

Dues traduccions de poesia de Josep Carner

UN poeta de la preeminència de Josep Carner, que té en la seva obra acomplerta el testimoni fefaent d'ésser, amb escreix, un mestre sense màcula del vers, és també un home que, al llarg de la seva dilatada vida, ha ofrenat a les lletres catalanes la pristina jerarquia que hom pot aconseguir tan bon punt la intel·ligència i el mètode s'agermanen en la dèria de la creació de bellesa.

En l'evolució sempre aciençada de l'autor de tanta meravella estètica, que ha estat el prodigi més fecund de la lírica nostra, hom hi troba la trajectòria ingent d'aquest forjador que ha estat tothora el creador mirífic i únic d'una poesia que ja és ben posada en els rengles antològics de la summa perfecció. Com s'escau als qui atenyen l'excelsa harmonia i perfecció acabada en semblant disciplina estètica. És que el nostre Carner, ultra la seva mestria en la plasmació del pensament i la forma, posseeix, encara, aquella inimitable subtil dolçor que fa tremir d'emoció, en ser que hom llegeix els seus versos alats i senzills de tenuïtat, com un oreig de trenc d'alba.

Hom sap quina ha estat la seva intenció estètica d'ençà que el seu numen privilegiat va començar a ofrenar a les lletres catalanes els fruits saborosos del seu intel·lecte. Al llarg del temps, pròdig en realitzacions cabdals, sempre ha fet per manera de cenyir-se a una metodització estricta: donar; que així és com l'home de voluntat noble envers el tros de terra on va néixer obra tothora, mentre un alè de vida li faci bategar el cor.

La poesia carneriana potser, fins i tot, no és gaire apta per a la traducció. És matisada i feta en to d'inflecions gramaticals a posta perquè hi hagi diferenciacions ben remarcables en allò que respecta com ha d'ésser el treball del qui vulgui heure-se-les amb el text original. Passar a un idioma estrany els versos de Carner pressuposa, sense cap metàfora, acomplir una tasca de capacitat i, alhora, de voluntat fèrria. No és gens fàcil, i té, encara, perills de caure en un barreig que li llevi bon tros de la comprensió que cal i és necessària per arribar al pinyol mateix del pensament de l'autor.

Un escriptor i poeta irlandès que ha fet sojorn a Catalunya bona tongada de temps, és l'autor de la traducció d'un recull de poesies de Josep Carner. Perse Hutchinson, que coneix la nostra llengua i té admiració arrelada per totes les nostres coses, ha traslladat a l'anglès, amb galania i estricte sentit de mesura, allò que hom pot anomenar la bella florida de dues ànimes fraternes en el conreu aciençat de les muses.

És així que en tenir davant aquest llibre (*) de tanta transcendència i sentit, que fa possible la coneixença, a la gent de parla anglesa, de l'artífex màxim de la poesia nostra, per als catalans representa, si més no, una contribució valuosa per a la cultura general dels pobles.

També en "Poèmes"; la traducció al francès del vers carnerià és un fet de ressonància. És clar que aquest mester, en sí, si hom s'adona ben bé de qui el realitza, guanya, de bon trôs, qualitats més remarcables. Cal dir que ,en aquest cas, els qui s'han emprès la tasca han estat el mateix Carner i E. Noulet, la seva esposa. Això vol dir, nogensmenys, que profunds coneixedors com són de la llengua gal·la, hi reïxen d'una faisó que hom és temptat de dir perfecta.

D'altra banda, el vers català que hom grafia en francès, malgrat les innúmeres dificultats pròpies de tota traducció, en el cas particular de les poesies

(*) "Poems". Dolphin editor. Oxford.

de Carner, hom ha d'avenir-se a dir que, com a llengües germanes, no sorgeixen els problemes que per ventura són gairebé insalvables en d'altres idiomes.

És curiós, també, que entre la selecció traduïda a l'anglès, Pearse Hutchinson i la francesa feta pel matrimoni Carner hi hagi una coincidència: que en ambdues avinenteses, en fer la tria potser van adonar-se que fóra escaient de poder presentar una confrontació de textos i així donar, d'una manera cabal, la vàlua palesa del treball acomplert.

Tot plegat representa, doncs, un guany de significança i de bon auguri, perquè és desbrossar, d'antuvi, un camí que s'obre a la possibilitat d'aténger una major estima per a les lletres catalanes, a través d'aquestes traduccions tan acurades i tan a to amb l'esperit mateix del seu il·lustre autor al qual la Catalunya responsable ret enguany homenatge amb motiu del seu vuitantè aniversari.

J. Grau i Elies

SONET

Lluna d'octubre que et vesses, xalesta.
Jo em revenia del son més pausat,
amb un sentir d'esperança i de festa
perquè m'havies així il·luminat.

Closos mos ulls, hi esmerçaves ginesta
que en els bells cels has difós i escampat.
Dolça que en sóc i feliç, no me'n resta
més que un gaudir, tot profund i abrivat.

Musca és la terra i de tu s'argentava,
i del rellent que la nit hi deixava.
Quan s'esparpelli del dia el venir,

jo hauré llegit de misteri i de glòria
fulls, d'allunyades les gestes i eufòria.
Brolla el futur llums i amors a expandir!

Gràcia B. de Llorenç

Al tercer any de la partença de la qui fou companya nostra en ideals patriòtics i col·laboradora eficient i entusiasta de "Ressorgiment" des dels seus inicis fins al traspàs d'ella, Gràcia B. de Llorenç projecta encara la seva presència espiritual en el nostre maldar en defensa de la cultura catalana i de les llibertats nacionals del nostre país. En homenatge, ens honorem avui en la publicació d'un bell poema d'Ella, inèdit. — **La Direcció**

Ens enorgullim d'aquesta llarga tradició de conreu de les arts i de la poesia, i considerem que cometríem una claudicació greu si l'abandonéssim, si ens sotmetéssim a imposicions foranes, si deixéssim d'ésser nosaltres mateixos, perquè aquesta és una manera d'ésser plenament universals, d'ésser-ho amb substància pròpia i no com unes entelèquies desarrelades i desvirtuades. — PAU CASALS. (Jocs Florals de la Llengua Catalana, 1964)

"Joan Maragall i la Setmana Tràgica"

EN el capítol segon del seu llibre, Josep Benet entra a fixar la posició de Joan Maragall davant els fets de la Setmana Tràgica, i aquest examen ocupa, també, els capítols tercer, quart, cinquè i sisè. A través d'ells, va prenent volum —i, per tant, relleu— la figura d'aquest català excepcional que, de la premsa diària estant, sacsejava la consciència ciutadana, afanyós de donar-li contingut i responsabilitat, de fer-la digna, actual i operant.

Superat el seu agnosticisme jovenívol, Maragall, tot i el seu catolicisme, no era un esperit tancat. Si el poeta, freturós d'horitzons, havia pres contacte amb la literatura germànica i, per la influència de Goethe, havia conegut el classicisme grec, l'home d'aquestes incursions n'havia extret ensenyances que conformaren un esperit religiós amarat de comprensió. Si, tal com ha remarcat Ramon Xuriguera, "el seu sentiment nacional s'aixecava per damunt de tots els egoismes i de les mires partidistes", el seu catolicisme, netament afaiçonat per Jesucrist, estava per damunt de l'esperit de capelleta i de l'ambient de sacristia. Per aquesta raó, fustigava aquells que, enduts per l'afany de revenja, reclamaven una repressió dura. Ell, en canvi, situat en un pla espiritual més elevat, compenetrat que estava amb la pastoral "La glòria del martiri", del bisbe Torres i Bages, era del parer de perdonar els incendiaris. Els seus principis cristians i el seu sentit de totalitat catalana el decantaven per la reconciliació, la qual suposà la restauració de l'harmonia de les actituds, la conciliació dels criteris dispars, l'oblit dels greuges rebuts i la integració de la societat catalana amb tots els seus estaments. No compartia el parer d'aquells que es creien ésser els elegits ells sols; per a ell, no existien preferències, sinó amor fraternal, solidaritat nacional. D'ací que en el seu article "Ah! Barcelona...", aparegut el primer d'octubre del 1909, es planyés de la mancança d'amor existent, i remarqués que "el descontent de la vida és odi" i "el content, egoisme: tot plegat lo mateix, falta d'amor". Per a ell, l'amor és "el regenerador d'organismes". I "és el que explica, en primer lloc, el *per què* dels fets de la Setmana Tràgica" (Benet).

En descobrir que fou el descontentament popular, exacerbat pels partits revolucionaris, la causa fonamental d'aquells fets, Maragall no pogué estar-se d'exclamar: "Aquí hi hagué, potser, una gran població; però, per cert, que mai no hi ha hagut un poble". Amb aquests mots finals, confessava el seu desencís, que era com declarar que es sentia defraudat dels seus conciutadans. El que, arran de la Solidaritat Catalana, ell cregué que era un poble —una comunitat conscient, un cos polític—, llavors se li féu patent que tan sols era una multitud gregària —populatxo, gentussa, turba—, amb totes les tares i totes les falles inherents. D'ella es "valgueren només les sectes que tenen per únic ideal l'odi a l'Església catòlica i tota aquella gent d'ideal més senzill encara: l'odi pur, el fer mal".

Aquell primer article contenia, per tant, una acusació implícita contra els nostres polítics, per haver-se limitat a manifassejar aquella massa ciutadana, sense formar-ne la consciència cívica, i contra els nostres moralistes, per no haver-la sabuda alliçonar, educar i guiar i per haver deixat que llavors perdés els estreps, sense saber-se controlar.

Fou llavors que escrigué uns mots que, igual que molts altres de seus, resultaren profètics. Diuen textualment: "Catalunya, Barcelona, has de patir molt, si vols salvar-te. Has d'acceptar les bombes i el dol; el robar i l'incendi; la guerra, la pobresa, la humiliació i les llàgrimes, fins que, del fons del teu sanglotar, salti la guspira que t'abrandi el cor en un amor qualsevulla —jo no sé quin; però, essent amor, tots són iguals. Tot amor és valentia, puixança, creació i virtut social; sols amb ell es pasten els pobles; i sols en el dolor podràs trobar-lo". "I el remei d'això —afegia— és senzill i sublim: abraçar-se a la Creu, sofrir el martiri i, com una glòria, tornar bé per mal, amor per odi, vèncer, simplement, per l'exemple de la suavitat en el viure, i de la fortalesa en el morir". Era així com es declarava identificat, compenetrat, amb la darrera pastoral del bisbe de Vic, "Maragall es troba als antípodes del pairalisme xiroi, del provincianisme, del senyorestevisme i, també, del *barcelonisme* que tant hem hagut de sofrir aquests darrers anys" (Benet). Aquesta actitud seva explica bé perquè els seus mots benvolents caigueren com una galleda d'aigua freda damunt aquells ciutadans que, alarmats per aquells incendis sense justificació i tenallats per la por, freturosos que eren d'una vida corrent sense commocions socials ni cap mena de riscos, demanaven de castigar-ne els autors implacablement.

I és que Maragall, recte, serè, imparcial, en cercar les causes veritables d'aquells aldarulls i del captenir ciutadà, arribà a la conclusió: a) que "sense la protesta contra la guerra del Marroc no s'hauria declarat la vaga general"; b) que aquesta degenerà en una bullanga, perquè el poble no tingué prou força per a fer una revolució; c) que

la manca de valentia dels catòlics practicants féu propícia la manifestació de l'odi contra l'Església d'una manera violenta, i d) "que la cosa té d'altres aspectes", encara que són deixats d'analitzar. Maragall no cregué mai aquella falòrnia segons la qual els autors dels fets eren forasters; d'ací que establís, coratjosament, el principi de culpabilitat col·lectiva de tots els barcelonins, els uns per acció, els altres per omissió, sense descartar el comportament covard de les classes benestants (Benet). Havia fet fallida el respecte mutu a què obliga a tots el sentit de convivència; però, també —i de quina manera!— el deure de vetllar per l'ordre públic que tenien les autoritats espanyoles de Barcelona. Per aquesta raó, no s'estigué pas d'assenyalar "la qüestió de la dissociació entre la societat catalana i l'Estat espanyol; però, sense endinsar-se en el tema" (Ibídem). "L'Estat és considerat, a Catalunya, com un poder estrany" (Ibídem).

En resum: "aquesta manca d'amor en la societat catalana del seu temps" és la causa principal d'aquella sotragada lamentable (Ibídem).

Davant aquells fets, calia, evidentment, adoptar una actitud clara. Què creia Maragall? La resposta que ens donen els seus escrits és aquesta: "no desertar, no abandonar Barcelona, ni Catalunya, ans continuar presents i actuants, treballant per la ciutat i el poble, amb esperança i, àdhuc, sense esperança" (Ibídem). "Desertar, abandonar la terra pròpia en les hores revoltes, és una actitud que Maragall rebutja absolutament" (Ibídem). Per a ell, calia "restar a la ciutat, a la terra catalana, no abandonar-la, no desertar, car *la nostra feina és aquí*" (Ibídem); però, "tot esforç seria endebades si no ens fonamentava en l'amor, advertia Maragall" (Ibídem).

En pregonar l'amor com a remei reparador, Maragall no tan sols demanava misericòrdia per als inculpats, ans bé assenyalava la conveniència de reeducar la nostra societat, perquè l'odi mortal no podia ésser convertit, d'un moment a l'altre, en amor sublim tot girant l'aversió devastadora talment una mitja. La superació d'aquell estat anímic deleteri, tan complex i tan estès, en què el ressentiment ressecava i corcava la convivència ciutadana, requeria un procés més llarg per tal d'esborrar aquell passat i tornar l'anhel de resquitar-se en perdó conciliatori, en desig formal de fer les paus. Calia donar temps al temps —i aprofitar-lo bé educativament— si, en veritat, hom volia alliberar la nostra gent de l'opressió que solen exercir en l'individu la por i la ira; calia posar en joc totes les forces morals si, de veres, volíem situar el nostre poble en l'estadi elevat que esbossava Joan Maragall, perquè era fer-lo re-viure.

Vençuda la revolta, el govern espanyol començà la repressió; una bona part de la societat barcelonina l'exigia. En la primera quinzena d'agost, Barcelona visqué un ambient enrarit, generat per la por que aquells fets poguessin tornar-se a repetir, i hom volia que fossin castigats els responsables. El 8 d'agost, el nou governador civil, Crespo Azorín, inicià la repressió.

Pere Mas i Perera

(*Acabará*)

AFORISMES

VI — SOBRE LA LLIBERTAT

* * *

SI se'm demanés una definició de la llibertat, francament m'hi resistiria. M'aixecaria, però, impel·lit per l'agradosa evocació i obriria la finestra, bo i mirant cap el cantó del sol.

* * *

És clar que em podria trobar dins un gran edifici, en la ingent aglomeració urbana. Aleshores preferiria ésser tot orelles i els diria: "Parleu, amics. Vosaltres sou la llibertat!".

* * *

Hi ha encara una altra possibilitat: que estigués sol, tancat i barrat, entre les quatres parets d'una presó. Procuraria oblidar els detentors de la força, procuraria oblidar el sofriment. Joiosament entotsolat, llavors, miraria d'adestrar el meu cor en el vol silenciós i definitiu de l'esperança.

* * *

La grandesa del missatge de Crist no seria res si no hagués fet distinció entre Déu i Cèsar. Beneït el Cèsar que sap que hi ha Déu, puix que ell serà portador de la llibertat!

* * *

Quan Déu es creu Cèsar, viu convençut que la llibertat crema amb el greix de la carn. Quan Cèsar es creu Déu, es pensa que la llibertat és ell: quin sentit pot tenir aleshores la llibertat dels altres?

* * *

Els Drets de l'Home —i altres coses que s'hi assemblen— els feren multitudinaris concilis de Cèsars que es creien Déus. Per això els bastiren en terra de ningú, on la llibertat no té sentit. I mentre Déu és suplantat, Cèsar dorm tranquil, després de la proclamació.

* * *

El Castell de Kafka és també construit en terra de ningú. I el Procés fou instaurat en el mateix món. Tothom ho sap, és clar, però ningú no gosa aclarir-ho. No per res. És por a la llibertat.

* * *

A molts, com a K., els agrada la suplantació: així es poden passar la vida en Metamorfosis escarabatístiques, llavors rebolcar-se en la misèria de la queixa, clamant per una llibertat deliberadament oblidada.

* * *

Però el que més s'estila, avui, és vestir de roses —artificials, és clar— el Castell, el Procés, les Metamorfosis i els Drets de l'Home. En comptes d'escollir la llibertat, es creu sacramentalment en els Drets de l'Home, s'aprofiten les Metamorfosis per a les festes de Carnaval i les campanyes publicitàries, es comenten amistosament en les reunions socials les incidències, ben naturals per cert, del Procés, i s'aprofita el Castell per a treure fotografies dels nens.

* * *

Cada dia són més els Cèsars imbuïts de Déu. Acostumen a riure sempre, van ben vestits, molts van a missa i es vanaglorien de respectar els altres Cèsars. Els agrada anar de *shorts*, despitregats, elegantment, o sense camisa per a mostrar la seva grandesa física, sovint aureolada amb una medalla d'origen matern penjada al coll.

* * *

Potser n'hi ha hagut sempre d'aquests Cèsars-Déus. Però la novetat de la nostra època està en què s'acompanyen d'un nombre creixent de Dones-Deesses. Omplen les revistes dels Drets de l'Home, saben fer agradoses les Metamorfosis escarabatístiques, les trobeu pels carrers d'a prop del tribunal on segueix el seu curs el Procés, i s'exhibeixen clamorosament a les platges properes del Castell, Pretenen ésser adorades, evidentment. Somrients i generoses, perquè ningú no es torni K. O amant de la llibertat.

* * *

No ho crec que sigui fàcil definir-la la llibertat. Crec, però, sincerament, que pot ésser viscuda. Fins i tot amb castells de debò, processos probablement necessaris, metamorfosis potser inevitables, i drets de l'home pensats honestament. Quotidianament.

Víctor Castells

Quan un Poble roman fidel a la seva llengua, totes les prohibicions són inútils perquè a la llarga topen contra la realitat, contra la senzilla i indestructible realitat que ha anat forjant-se a través dels segles i que és més forta i duradora que les obcecacions passatgedes. — PAU CASALS. (Discurs presidencial dels Jocs Florals de Perpinyà, 1964)

PASION I TRIUNFO DE LA LENGUA CATALANA

FUE en el viejo Palacio de los Reyes de Mallorca, en Perpiñán, tierra de Francia con palpitaciones de Cataluña, donde se celebraron el 27 de septiembre próximo pasado, los Juegos Florales de la Lengua Catalana, de secular abolengo, en el año 106 de su restauración.

Esta Fiesta de la Poesía —dijo en su discurso de inauguración el maestro Pablo Casals, que fue esta vez su presidente— "se encuentra todavía como un peregrino que busca afanosamente la tierra prometida". Pues, en efecto, desde 1941, los Juegos Florales de la Lengua Catalana se efectúan fuera de Cataluña. Son juegos florales en el exilio. Representan el alma de una cultura, oprimida en su propio territorio, que se niega a morir.

Y por segunda vez —la primera fue en 1950— la lengua catalana buscó en Perpiñán, para su certamen, la cercanía del solar amado e inolvidable. Para respirar, siquiera fuese por sobre una frontera hostil, algo del aire patrio que pudiera llegarle, refrescado por las brisas del Mediterráneo, con un mensaje de solidaridad de los catalanes de adentro a los catalanes de afuera.

Estos juegos florales peregrinos, han recorrido tierras de América a más de las de Europa, comenzando en 1941 con Buenos Aires, y siguiendo con México, a donde volvieron en 1957. Han peregrinado por Chile, Cuba, Colombia, Uruguay, Venezuela, Costa Rica, Brasil. Y han ido a Inglaterra, los Estados Unidos, Francia y Cerdeña. Pueden ir a todas partes, menos a Cataluña, donde se habían efectuado año tras año, desde '859 hasta el infausto 1936.

* * *

Pese a algunos aflojamientos, dictados más por razones políticas para salvar apariencias que por sentido de justicia a secas, la lengua catalana padece una pasión dramática bajo el régimen franquista, empeñado en desconocer la realidad de las varias nacionalidades ibéricas, y en imponerles, a pesar de que Franco pertenece a una de ellas, la gallega, una artificial uniformidad, bajo el signo de la castellanización.

Como en el caso del país vasco posee Cataluña una cultura propia que se remonta a siglos, que tiene un arraigo profundo y persistente, que nunca logró ser desplazada por el empeño falsamente unificador del absolutismo de los reyes españoles, y cuya más alta expresión es su lengua y su literatura. Pero ambas están ahora, bajo el régimen imperial, aunque sin corona, del generalísimo insurrecto de 1936, prácticamente fuera de la ley. Las autoridades franquistas estorban cuanto pueden el uso público del catalán en Cataluña. Y esto es para el pueblo catalán una ancha herida que se mantiene viva y sangrante. Pero la cual no ha hecho menguar en nada su fidelidad.

En esa larga tradición cultural de Cataluña, los juegos florales han sido una fiesta de alta afirmación. Fundada en 1393 la "Academia de la Gaya Ciencia", por Juan I en Barcelona, celebró los primeros Juegos Florales en esa ciudad dos años después. Y entonces comenzó la cadena de certámenes poéticos que, celebrados algunas veces en Valencia, relujaban el lustre de la lengua catalana y mantenían vivo el amor del pueblo por ella. Siguieron hasta bien entrado el siglo XVII.

Se restauraron en 1859 merced principalmente al entusiasmo de Joaquim Rubió i Ors. Y desde entonces no hubo estorbo para su celebración anual. Justa del espíritu, fiesta de la cultura, congregaba a los más destacados ingenios catalanes. Y cada celebración era no sólo un esplendor poético sino una reiteración patriótica, una renovación de votos de lealtad a la lengua y la cultura heredades de los antepasados.

Instaurado el régimen franquista, y subyugada Cataluña por él, se ha prohibido el empleo, por decirlo así, oficial de la lengua catalana. Esto no ha hecho sino reavivar el celo de los catalanes por mantenerla viva y activa, en el sagrario del hogar y en el uso cotidiano de la comunidad. Pero la antigua e ilustre institución de los Juegos Florales, por tratarse de un acto público, no ha podido continuarse en el propio territorio.

* * *

Lanzados, pues, al destierro, los Juegos Florales siguen siendo, sin embargo, con la sola salvedad de una sede exterior, lo que siempre fueron. Ahora tienen un sentido patriótico acrecentado por las presiones hostiles del interior. Ahora son también un acto de rebeldía espiritual.

Los catalanes de adentro se vinculan, por medio del certamen, con los de afuera, diciéndoles, con las palabras emocionadas de Maragall, que "el mur que ara ens separa" es impotente para impedir esa honda comunión espiritual.

Los Juegos Florales de Perpiñán tuvieron un esplendor que en nada desdijo de la tradición. Como hemos dicho, el maestro Casals fue el presidente, aunque por circunstancias de fuerza mayor no pudo ocurrir en persona a leer su discurso. En el Comité de Honor figuraron las autoridades francesas de la región, y altas personalidades de la cultura de Francia, entre las que notamos los nombres eminentes de Jean Camp, André Chamson, Jean Cassou, Francois Mauriac, Charles Aubrun y Jean Wahl.

Ganó la Flor Natural, la señora Simona Gay, con varios poemas, en que sobresalió uno impregnado de una dulce nostalgia de las viejas casonas de Cataluña símbolo de patria y hogar a donde vuelan los suspiros de los ausentes: "Casa catalana — amb porxo rodó — i escala forana. — De llosa el pedrís, — i clavellineres — pels testos florits".

Tuvo especial significación el hecho de que fue apenas dos semanas antes del certamen cuando se cumplieron doscientos cincuenta años de la toma de Barcelona por el ejército de Felipe V, que dio fin así a la independencia de Cataluña, sacrificándola en aras del centralismo absolutista de Madrid, y aniquilando las instituciones más democráticas que entonces existían en la península. Mientras en Perpiñán se ultimaban los preparativos para los Juegos Florales, los trabajadores catalanes fijaban en los muros de Barcelona un manifiesto que declaraba: "Malgrat les persecucions renovades, Catalunya continua", y reiteraba "la nostra fe en la democràcia i la llibertat".

Los Juegos Florales de Perpiñán, además de su significación poética, fueron también una expresión de fe en la libertad. La lengua catalana alma de una antigua y respetable cultura se ha convertido por obra de la opresión, en una bandera de lucha que si hoy sólo puede ondear libremente en el extranjero, se mantiene erguida y triunfante, y un día, que deseamos próximo, podrá volver así a su propio solar.

PEDRO GRINGOIRE

En el diari "Excelsior" —que és el més important i de més circulació de la República Mexicana— corresponent al 24 de novembre proppassat, trobem aquest bell article que ens complaem a transcriure. El seu autor, Gonzalo Báez Camargo, que signa els seus articles periodístics amb el pseudònim "Pedro Gringoire", és doctor en filosofia i lletres, escriptor, poeta, assagista, autor d'alguns llibres de diferents temes, i crític literari també d' "Excelsior" on col.labora des de fa més de trenta anys. Coneix molts idiomes i ha viatjat pe diferents països d'Europa; també ha estat a Catalunya abans de la guerra imposada per Franco. Veureu, lector amic, el respecte que li mereix el nostre país i la cultura catalana. — **La Direcció**

Edicions PROA

BIBLIOTECA A TOT VENT

Éxit rotund del número 104 **DAVID COPPERFIELD**

l'obra mestra de Charles Dickens en una versió clàssica de Josep Carner.

Acaba de sortir el número 105 **LA CAMPEROLA**
d'Alberto Moravia

Narració profundament humana, d'un realisme esquei-xat i commovedor, que fou portada a la pantalla amb el títol "Dos mujeres" (La Ciociara).

EL MESTRE PAU CASALS

i la Biblioteca **A TOT VENT**

Es amb una veritable emoció, i amb gran alegria que m'he enterat de la represa de les «Edicions Proa» a Barcelona, i espero que els lectors catalans continuaran essent fidels a aquesta obra editorial que tant honora a tots nosaltres

Pau Casals

Prada agost de 1964

AYMA S. A. EDITORA
Distribuïdor: SEIX & BARRAL, S. A.
Provença, 219

Publicontcal

9323

Humor català

LA FI

PER acabar les meves memòries, tinc la sort de poder anticipar alguna cosa, gràcies a una profecia que em va fer una gitana a Barcelona.

Un dia de festa, a la Porta de la Pau, va acostar-se'm una dona bruna, vestida amb retalls de seda de colors, i per deu cèntims em digué que jo moriria atropellat per una bicicleta. Són deu cèntims que es podien pagar de gust.

Amb això ja n'hi ha prou per formar-se una idea de com anirà el succés, i jo, molt sovint em dedico a imaginar-me'l.

Segurament que quan l'hora arribi, seré un home d'edat indefinida. Potser em trobaré vivint el tercer o el quart exili, i em guanyaré la vida donant lliçons d'aquestes coses que sé a mitges.

Mai no he portat barret, però en la imatge que em correspon en aquesta evocació, sempre em veig amb un flexible curt d'ales i alt de copa, de color verd-trist. Camino pel carrer mirant a terra, amb les mans agafades al darrera pensant intensament en una cosa que m'hauria de donar fama i diners.

De cop, en passar una calçada, un ciclista —ja sabeu com són— m'envesteix amb el seu aparell i m'estampeix contra un vidre d'aparador. Una travessia més amunt, una noia farà un crit i tot de gent correrà per assistir-me. Jo, pels efectes del cop, sentiré aquella olor estranya d'un gas indefinible, i quan retorni a la vida serà per dir: "Això està llest, senyors. No hi serà a temps ni el combregar".

Els amics no començaran a venir fins que sigui a l'hospital, on hauré perdut la facultat de conèixer-los. Algú, emocionat, dirà: "Quina llàstima! Tan ros que era"...

Després, faré un esforç final per llançar el crit de les meves conviccions, i quedaré llest. Una persona de la meva confiança anirà per dir-me una oració fúnebre, però, ennuegat, només li sortiran tres paraules: "Sembla una litografia".

Aleshores jo, sense el pes de la carn, em sentiré deslligat de mans. I, si finalment resulta que n'hi ha, aniré al cel, on passaré una llarga temporada.

Pere Calders

Domingo Exposa a São Paulo

Francesc Domingo ha inaugurat a São Paulo una sala d'exposicions pròpia i ho ha fet amb una important col·lecció de pintures seves que representen el bo i millor d'aquests darrers anys d'intens treball creador a la capital paulista, i que ell alterna amb classes de pintura a un nodrit i selecte grup d'alumnes. En el catàleg, de pulcra presentació, s'hi reprodueixen judicis de crítics catalans i estrangers, amb un retrat (fotografia) que servirà per tal que els vells amics de Domingo el retrobin, jove com mai i reflectint el seu esperit de treball i l'immarcescible esforç de perfecció i enlairament que la seva obra demostra en forma tan palesa. El conegut crític d'art José Geraldo Vieira, amic dels catalans, el presenta, en el diari *Folha de São Paulo*, com a *grande pioniero catalão i com a herdeiro mais categórico* d'entre la generació que succeí al grup dels *Quatre Gats*, afirmant que la visita a l'exposició de Domingo serà, per als crítics i artistes que encara no el coneixen, "*travar conhecimento com uma gloria individual muito digna e muito serena, com a artista que sempre conciliou a Razão e os Sentidos, que em sua arte atingiu a essencia atraves da vivencia*".

Els que som gelosos de l'obra dels nostres grans artistes i que la voldríem veure principalment incorporada al nostre patrimoni nacional, poguérem viure, si més no, durant el *vernisage*, la impressió que érem a Catalunya. De fet, entre grans amics i admiradors brasilers de Domingo i de la seva obra, entre els quals representants de la premsa i televisió, ens hi férem presents un bon nombre de catalans. Remarquem la presència dels pintors Pere Tort, Ricard Rubio i Josep Zaragoza, el conegut fotògraf Marcel Giró, delegats d'*Omnium Cultural*, representants del *Centre Català* i del *Grup Montserrat*í i subscriptors de *Ressorgiment*", així fent-se present i aplaudint aquest merescut èxit de qui n'ha il·lustrat diverses tapes. Fou agradós constatar, a més a més, que les primeres adquisicions foren fetes per alguns dels catalans assistents a l'acte inaugural.

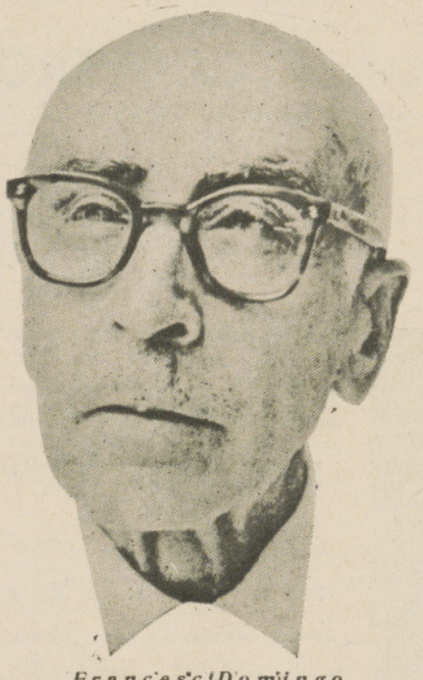

Francesc Domingo

Les obres exposades, en nombre de 18, presenten una unitat d'estil i de concepció notables no en va són el resultat d'una llarga vida de treball incansable, amb una dedicació i sinceritat que no són pas les característiques més generalitzades en aquests temps de presses i incredulitats. Les teles de Domingo són, certament, el producte assaonat d'un artista de rar domini del dibuix i la composició, bo i creant, en base a figures d'intens i afectuós humanisme, un món d'enlairada musicalitat, suau i corprenedor, de tons amables i càlids que fan menys punyent i impregnen de convincent esperança l'evident dramaticitat dels temes escollits. — V. C.

São Paulo, 30-11-1964

NADAL

Atura't un moment, i mira.
Si pots, alça el teu cap. La nit
—aquesta Nit— tot ho capgira;
fibla l'entranya i l'esperit.

Deixa de banda la fretura,
la teva angoixa, el joc d'atzar.
L'Angel hi és, i encara augura.
Escolta l'eco secular.

Atura't un moment. La pressa,
de pressa et mena vers la mort.
Cerca la pau, que no és revessa,
i duus, recòndita, en el cor.

Atura't un moment. Perfuma
l'aire indolent de la ciutat
la sal de l'ona, feta escuma,
i el romaní de l'espadat.

Perquè la nit és un miracle
i ho és el que et deturis tu,
i sentis el celest Oracle
i et vegis tal com ets, tot nu.

Josep M. Fabra

Quan es tracta del servei de l'esperit, la tradició no és una rèmora, sinó un signe de noblesa que dicta les seves exigències. I la primera exigència moral és la lleialtat. — PAU CASALS. (Discurs presidencial dels Jocs Florals de Perpinyà, 1964)

CARTA DE BARCELONA

La immigració castellana a Catalunya

III

ELS PROBLEMES DE L'HORA

AL nostre entendre, el problema principal no és pas el de l'idioma i el de combatre l'analfabetisme foraster sinó el de la ciutadania, el de formar els immigrats a la nostra manera, amb un esperit democràtic, per tal que puguin comprendre més bé el per què de les nostres reivindicacions polítiques i culturals, els nostres drets com a ciutadans i com a catalans nacionals.

Els antics immigrats que, en gran nombre, venien de Múrcia, arribaven enverinats per la política espanyolista i anticatalana que havien viscut a la seva terra a través de l'acció governamental centralista, de la premsa i de les disputes parlamentàries que provocaven atacs violents contra Catalunya, així que els parlamentaris catalans demanaven, gairebé de genollons, el reconeixement d'una miqueta d'autonomia. Les manifestacions públiques catalanistes eren contrarestades pel lerrouxisme o per l'espanyolisme de determinats sectors obreristes de mentalitat centralista, a desgrat del seu internacionalisme.

Avui no hi poden haver manifestacions públiques de catalanitat a casa nostra; no es discuteix res a Madrid sobre proposicions catalanes perquè no es fan proposicions catalanes de cap mena ni se'n poden fer. Els Ateneus Obrers de casa nostra han estat clausurats i eren els llocs on acudien molts obrers castellans que sentien la necessitat de fer-se una cultura d'autodidàctica, política i social Totes les entitats de la nostra terra estan sotmeses a on control i no es pot donar un pas per a promoure entre els immigrats analfabets de primer o de segon grau el desvetllament de llur consciència ciutadana i democràtica. La convivència entre les masses populars catalanes i castellanes és molt difícil en aquestes circumstàncies i fora dels llocs de treball on no és permès de distreure l'atenció de la feina. No tenen comparació les entitats regionals espanyoles que hi havia anys enrera a Barcelona amb les que hi ha avui. Les d'aleshores eren mantingudes pels socis exclusivament, mentre que les d'ara són recolzades i protegides per les autoritats espanyoles de torn.

La ràdio i la televisió impossibiliten també el procés d'adaptació dels immigrats a la Catalunya d'avui. Res no hi ajuda. I l'esforç benemèrit d'uns quants joves catalans i catalans madurs, no aconsegueix el rendiment que mereixen llurs esforços desinteressats i amarats de bones intencions. Els manifestos clandestins no són llegits pels immigrats. Els actes de ciutadania, la política social que es fa al marge dels organismes oficials no pot donar cap resultat positiu per a resoldre o encaminar per bons viaranys els greus problemes que tenim plantejats amb aquesta nova immigració castellana.

No és estrany, doncs, que contemplant aquest panorama, hi hagi catalans que pensin en una política radicalment contrària a la que es propugna des de tots els sectors de la democràcia catalana i declarin, sense embuts, que un problema d'aquesta naturalesa només es pot resoldre a la valenta, abandonant l'activitat missionera i pedagògica i fent tot el possible perquè tots els castellans se'n vagin. Si es tracta de pensar en un inici de restabliment democràtic, són partidaris de no deixar-los votar. Si es preveu la possibilitat de reconquistar un règim provincial o regional, no són partidaris de considerar els infants immigrats com a part integrant d'una minoria nacional amb dret a tenir escoles especials on comencin aprenent la pròpia llengua materna i acabin tenint com a segon idioma el català: són partidaris de negar-los aquest dret perquè no constitueixen una autèntica minoria nacional ja que no són gents d'una contrada amb característiques nacionals ben definides sinó que són gent dispersa per les barriades barcelonines i per diverses comarques catalanes.

Nosaltres valorem l'esforç benemèrit dels catalans patriotes i democràtics que treballen amb la il·lusió de convertir en ciutadans catalans als immigrats de llengua castellana, com volent aconseguir que renunciïn a la pròpia nacionalitat per adoptar la nostra, però això tampoc ho trobem just. I si tot el que es fa es fa pensant que, el dia de demà, si fan ús del vot, poden ser vots a favor de les nostres reivindicacions democràtiques i nacionals catalanes, ens sembla prematur i no compensaria pas l'esforç. Si per cas, seran les noves generacions dels immigrats les que podran venir a reforçar els nostres rengles i els rengles de les nostres generacions que pugen, si a Catalunya i als altres Països Catalans de l'Estat espanyol d'avui, és possible de reconquistar un mínim de llibertats que ens permetin ajudar aquesta adaptació que perseguim, en millors condicions que les de l'hora actual.

Tal com ho veiem nosaltres, aquesta noble intenció dels catalans missioners no pot tenir èxit i val més que ho deixem per quan tinguem a les nostres mans tot o bona part del que ens han pres; deixem-ho per quan puguem fer una obra governamental i municipal ben nostra; i puguem disposar de tot el que avui no tenim: la ràdio, la televisió, la premsa i la plena llibertat individual i col·lectiva.

Si tot l'esforç que esmercem prop dels immigrats castellans i en activitats que són secundàries l'esmercéssim en el desvetllament de la consciència nacional i democràtica dels catalans de tots els estaments i de totes les contrades de la nostra terra, vencent o burlant tots els entrebancs que se'ns posen al davant, tindríem més possibilitats d'aconseguir el que ens proposem: demostrar al món la nostra voluntat nacional, la nostra consciència de catalans, el nostre esperit democràtic, la nostra voluntat de poder, la nostra capacitat d'autogovern.

L'obra a fer és Catalunya endins, i entre els propis catalans. Estem segurs que si no ens distreiem en coses que tenen espera i ens dediquem de ple a inculcar la voluntat de poder entre nosaltres, abandonant d'una vegada per sempre la política del mal menor, i ens decidim a no retornar a formes caduques del nostre immediat passat polític, que hem comprovat que no portaven enlloc, no hi podran res el nombre de catalans espanyolitzats d'avui ni el nombre d'immigrats de llengua castellana, perquè encara som i serem una gran majoria els catalans nacionals i demòcrates.

El que cal, doncs, segons nosaltres, és dedicar tota la passió i persistència patriòtica a fer catalans de debò. Deixem per demà la política de captació del foraster. Ajornem el desig que tots els habitants de Catalunya, vinguin d'on vinguin, parlin i escriguin el català. Quan tindrem totes les eines del Poder a les nostres mans això serà joc de poques taules. Ara ens pertoca salvar les noves generacions catalanes de totes les terres que constitueixen la nostra nació.

— *Indíbil*

Passen sistemes i règims polítics, però la devoció a la llengua materna no coneix eclipsis ni postergacions, s'envigoreix sota les tempestes i produeix allò que, per als obcecats, és com un miracle, quan en realitat és un senzill fenomen humà, amb la meravellosa resplendor de les realitats de la vida. — PAU CASALS. (Discurs presidencial dels Jocs Florals de la Llengua Catalana, Perpinyà, 1964)

HONROSA DISTINCIÓ

EL nostre caríssim amic Josep Fontana, impressor de "Ressorgiment" des de fa 45 anys, és un d'aquells mestres artesans que a la seva Itàlia i a la nostra Catalunya deixaren empremta, i encara avui llur obra i llur mestratge és motiu d'estudi i de reverència. Establert a Buenos Aires fa més de mig segle, el seu saber i les seves inquietuds personals l'impel·liren de ferne partícips a les noves generacions argentines de les arts gràfiques. És així com des de la seva càtedra de l'Instituto Argentino de Artes Gráficas durant 30 anys, des del 1909, formà i orientà milers de joves en l'art de la impremta, en totes les seves expressions.

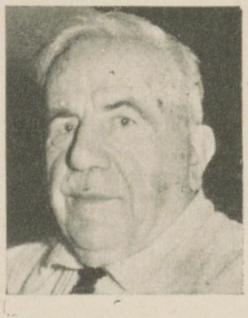

Josep Fontana

L'obra docent de mestre Fontana s'ampliava i es complementava amb els llibres que anava escrivint sobre les diverses matèries i procediments a emprar perquè l'obra a compondre sigui expressió de bon gust i de tècnica segura.

Com molts dels éssers superiors, Josep Fontana és d'una senzillesa i modèstia personificades i d'una generositat a tota prova. La seva obra docent ha estat desinteressada de tota retribució, tant pel que fa a la càtedra de l'Institut com en la compilació i redacció d'aquella important revista que es publicà durant anys, "Anales Gráficos", que n'era òrgan, en una i altra empresa esmerçant-hi energies a manta.

De l'Institut Argentí d'Arts Gràfiques, Fontana en fou President i pels seus grans mèrits l'en feren soci honorari vitalici.

Han passat anys... Josep Fontana en té 84, però encara dirigeix el seu obrador d'impremta que regenten els seus fills. I si "Ressorgiment" segueix mantenint una continuitat en la disposició i presentació tipogràfiques és al vell mestre Fontana que ho devem, a la seva supervisió i atenció vigilant, encara avui.

Ara bé, tot aquest preàmbul que hem escrit és per dir que el nostre impressor, el gran amic nostre i de "Ressorgiment", acaba de ser objecte d'un homenatge d'una senzillesa que ha d'haver-lo emocionat, ell tan senzill i modest. Un dia del mes passat van presentar-se a la seva impremta, tot de sobte, un grup d'amics un dels quals portava un plec enrotllat. Eren els membres directius de l'Institut amb el seu president Sr. Rípoli i els seus companys senyors Van der Tuin, Gilbert, Briuolo i Gómez que allí mateix entre els tipus i estris d'impremta i la maquinària lliuraren al benemèrit Josep Fontana un Pergamí signat per la Junta Directiva i el cos de docents, els alumnes i molts simpatitzants, amics i admiradors de l'antic professor de tecnologia tipogràfica. Amb breus i emocionades paraules, el Sr. Rípoli posà a les mans de Fontana l'honrosa distinció.

"Ressorgiment" que tants motius d'agraïment té de mestre Fontana, no ha volgut deixar perdre aquesta avinentesa per a expressar-li la nostra consideració i estima pregant-li que vulgui adherirnos a l'homenatge que acaben de retre-li l'Institut Argentí d'Arts Gràfiques i els seus col·legues, amics i admiradors de la seva obra tan meritòria neta i, sobretot, desinteressada.

H. Nadal i Mallol

TEATRE CATALÀ

EN perfecta concordància amb el corrent mundial d'exaltació dels valors de l'esperit, la col·lectivitat catalana de Buenos Aires, per mitjà de la Secció d'Art Escènic del Casal de Catalunya, ha volgut també sumar-se a l'homenatge a William Shakespeare en el quatre-centè aniversari de la seva naixença. Així posà en escena, el 8 de novembre, una de les més importants obres del geni de la dramatúrgia universal, d'Stafford-on Avon, traduïda al català per Josep-Maria de Sagarra.

Els responsables d'aquesta representació volgueren assessorar-se de certs detalls i trobaren en el Departament de Relacions Culturals de l'Ambaixada de la Gran Bretanya àmplies facilitats. D'aquesta manera, sense escatimar-hi mitjans, amb tot el respecte que s'esqueia, muntaren l'obra.

Shakespeare tingué la virtut de saber donar vida, en crear molts dels personatges de les seves obres, a figures que el consentiment general identifica com a representatives de sentiments consubstancials amb la naturalesa humana. Otel·lo, entre elles, ve a ésser l'encarnació de la gelosia, sentida fins a la tragèdia.

Els components de l'Art Escènic del Casal, amb la voluntat i capacitat a què ja ens tenen acostumats, ens donaren una representació d'*Otel·lo* que complagué a un públic que, per bé que no gaire nombrós, va seguir l'obra i l'acció dels intèrprets amb gran atenció que l'obligà a aplaudir-ne els passatges més emotius.

Francesc Pedrol (Iago) va estar en un dels seus millors dies; el fet que toqui al personatge d'estar freqüentment a escena, demostrà en Pedrol les condicions d'estudiós puix que en tot moment se'l veié segur, i, per consegüent, atent al seu paper i a l'accionar. Florentí Villaverde digué l'Otel·lo amb justesa; ens hauria agradat, però, en alguns moments, amb una més accentuada agitació per la gelosia que se l'emporta. Joan Andrés (Cassio) demostrà condicions de galan jove, sempre que se l'aconselli i orienti degudament. La innocència de Desdèmona, interpretada per Pura V. de Pedrol, dona eficàcia al seu actuar. Eficàcia també en l'actuació de Concepció S. de Villaverde (Emília), de Pere Andrés (Roderigo), d'Eugeni Judàs (Montano), de Joan Cardona (Cavaller) i Josep M. Saborit (Herald), que completaren el repartiment de l'obra shakespeareana.

La direcció conjunta dels senyors Arbonès i Solé, molt encertada, així com l'escenotècnica per Maria-Lluïsa Lamela. — *Montgrí*

FULL DE CALENDARI

A Joan Alayo i Claret, en la fi de l'any dels seus 70, fraternalment.

Full de calendari
que s'està acabant;
se'ns en va el desembre,
se'ns acaba l'any.

Si cada any que passa
més va fent-nos vells,
torna el car més jove,
quan reviu bons temps,
densos de recança,
de records i enyors,
per aconhortar-nos
de sentir-nos sols.

Diu que vénen festes
que ens fascinen tots.
Que Nadal ens dugui
neules i torrons;
que l'Any Nou ens porti,
com un ric present,
per a Catalunya,
l'alliberament.

P. M. i P.

Sigueu fidels a la terra i a la llengua, no per tancar-vos i recloure-us, sinó per a tenir una veu pròpia en el gran concert dels sentiments i les esperances dels homes. — PAU CASALS. (Discurs presidencial dels Jocs Florals de Perpinyà, 1964)

OBITUARI

Francesca Llonch de Fontova. El 18 de novembre s'apagà en aquesta ciutat la vida de la senyora Francesca Llonch de Fontova als 90 anys d'edat. Havia nascut a Barcelona, d'on, de jove, sortí i es radicà a Buenos Aires. Fundà l'Institut d'arts femenines que duu el seu nom i l'ha dirigit fins pocs dies abans que la sobtés la mort. El seu marit, Conrad Fontova, fill del gran actor del Teatre Català Lleó Fontova, fou un pianista de mèrit i compositor notable que tingué intervenció eficient en la docència argentina. En la seva viduïtat, la senyora de Fontova, dona de caràcter i d'iniciativa, multiplicà els seus esforços i donà a l'Institut el prestigi i la fama que encara manté.

A la seva filla Maria-Lluïsa Fontova de Saltó i als seus familiars renovem, d'ací estant, el nostre molt sentit condol.

* * *

Joan J. Llorens-Carreres. A la ciutat de Lobos (província de Buenos Aires) va néixer aquest nostre entranyable amic que ha mort suara —el 27 de novembre— a la seva residència d'Haedo. Argentí de naixença, català per la sang i per l'esperit, Joan Llorens i Carreres ha estat fidel sempre a l'Argentina i a Catalunya. Tant en la vida cívica d'ací com en l'amor a la nostra pàtria, Joan Llorens ha estat un exemple de fermesa de conviccions, de sinceritat i de lleialtat política i espiritual. A La Pampa, on li tocà d'actuar, el seu nom i la seva exemplaritat cívica i honestedat d'home de negocis, tot i no ocupar-se'n aquests últims anys per la seva edat avançada i per la seva salut afectada, Joan Llorens és recordat no direm amb simpatia, amb un afecte íntim, com familiar per la gent, en general, d'aquella avui província. A Trenque Lauquen, a Victorica, nuclis importants de població, com en els llocs més distants, en *chacras* i *ranchos* humils, "Don Juan" era rebut amb els braços estesos pels seus habitants, aïllats per dotzenes de quilòmetres dels poblats. Ell els visitava de tant en tant per afers comercials i la seva simplicitat, tant com la seva simpatia, senzillesa i afabilitat en el tracte, els captivava, condicions personals que aquella gent humil no trobava gairebé mai en altres visites. Coneixem personalment la popularitat de Joan Llorens-Carreres entre els pobladors de La Pampa; una popularitat que es remunta a més de mig segle, i és que el seu procedir i el seu actuar, en tots els ordres, han estat en consonància amb la confiança i estima amb què l'han distingit tots aquells que l'han tractat. De jove, en aquells temps que La Pampa era un desert i que calia bon xic de coratge per a arriscar-s'hi, Joan Llorens, cridat a afers comunals, lluità estrènuament i ajudà no poc al progrés no solament de Trenque Lauquen, ans també a dur als pobladors d'aquells verals remots aires de progrés i de civisme.

Argentí de naixença, com hem dit, els seus pares el dugueren, de petit, a Catalunya on va adquirir estudis que li donaren una cultura sòlida. A Catalunya va conèixer la dona que fou la seva esposa: Gràcia Bassa i Rocas amb la qual s'amullerà i se'n vingueren ací a radicarse a Trenque Lauquen. La seva esposa, Gràcia B. de Llorens, fóu la poetessa que tots hem conegut a l'Argentina i el nom de la qual figura en antologies de la poesia catalana; collaboradora de "Ressorgiment" durant més de quaranta anys fins a la seva mort de la qual s'escau aquest mes el tercer aniversari. La solitud de La Pampa i l'estímul que trobà en el seu marit, tothora, feren que aquella jove poetessa ja coneguda a Catalunya, sentís el mateix afany per al conreu de les lletres, de la poesia, malgrat el canvi d'ambient i de paisatge. Crearen una família nombrosa i saberen trobar la felicitat en un mutu respecte i amor que no s'extingí mai.

En els medis catalans Joan Llorens Carreres s'havia voltat d'un respecte i d'una simpatia cordials. Formava sempre en tot allò que calia per a la cultura catalana i els ideals patriòtics de llibertat nacional. Ell no tenia mai un no per a les nostres coses i es sentia joiós de poder-hi cooperar.

La mort de l'esposa fou per a Joan Llorens —ja en la senectud— un cop massa fort perquè el seu temperament, que hem tractat d'interpretar més amunt, no se'n sentís apenat. I començà una davallada que ha fet crisi suara, als 81 anys.

A tots els seus fills: Joan, Maria, Sara, Irene, Emília i Lluís i demés familiars, acompanyem en llur condolença. - N.-M.

TORTOSA. — Pati claustrat del Col·legi de Sant Lluís

Català és aquell qui sent i pensa i parla en català, vingui d'allà on vingui, qualsevol que sigui la talla de la seva ossada o el pigment de la seva epidermis. I si un català oblida la seva llengua, ja ha perdut tot allò que tenia de català. Per això conservem la nostra llengua catalana amb tant de gelosia i amb tant de reverència. En defensar els drets de la llengua catalana defensem la nostra llibertat com a homes i la nostra cultura com a poble. — Lluís Nicolau d'Olwer.

Mestre Jou S. A.

Caixa Postal, 5682

Rua Martins Fontes 99, térreo

Teleg. "Mestrejou"

Tel. **33-3904**

SÃO PAULO

(BRASIL)

•

Herbes Medicinals

TE "TON-KING"

•

Ceràmica industrial

•

VINS MESTREJOU

Livrarias Mestrejou, S.A.

Rua Augusta, 2813 - Tel. 804210

Rua 7 de Abril, 172 - Tel. 37-2723

SÃO PAULO

•

Trav. do Ouvidor, 14 A

Tel. 22-2574

RIO DE JANEIRO

•

LLIBRES

Representants i Distribuïdors d'Editorials Estrangeres

NOTÍCIES

JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA 1965. — Aquesta manifestació del nostre esperit nacional que ha estat i segueix essent la prova més evident del nostre amor a l'idioma i als drets més essencials del nostre país al gaudi de la llibertat integral en règim democràtic i és, ensems, la més eficaç manifestació de protesta contra el règim que tracta de reduir Catalunya a una simple província de l'Estat totalitari espanyol; els Jocs Florals de la Llengua Catalana de l'exili que aglutinen i uneixen tots els catalans en l'amor a llur pàtria, seran celebrats l'any vinent a Caracas, capital de Veneçuela. Els catalans que hi resideixen n'han acceptat el compromís i és el florent Centre Català d'aquella ciutat qui els patrocinarà i organitzarà.

* * *

HOMENATGE A FERRAN SOLDEVILA. — Aquest il.lustre escriptor, historiador i poeta compleix aquest any setanta anys. Amb aquest motiu els seus amics de la Penya Joan Santamaria de Barcelona prengueren la iniciativa d'homenatjar-lo amb l'edició d'un llibre que contingués una tria antològica de la seva obra poètica, iniciativa a la qual s'han adherit altres grups intel.lectuals de Catalunya. És propòsit dels organitzadors lliurar-li el volum abans de fi d'any. L'edició del llibre serà estampada en paper de fil, amb el retrat del poeta i la relació impresa dels subscriptors de l'obra. Serà un bell present, per bé que modest, que hom farà al gran historiador com a tribut d'afecte, d'admiració i gratitud per la seva obra literària i científica.

* * *

ELS NOSTRES HOMES PEL MON. — El doctor Josep Trueta, eminent home de ciència català, catedràtic de la Universitat d'Oxford (Gran Bretanya), ha estat honorat per la Universitat de Gotemburg (Suècia) amb el títol de Doctor Honoris Causa. En l'acte del lliurament de tan honrosa distinció, el doctor Trueta va pronunciar una conferència: "Paraules a la joventut".

* * *

L'APLEC DE LA SARDANA 1965. — El Grup Joventut Catalana creador i organitzador de l'Aplec ha anunciat la seva celebració per a l'any vinent (octau de la seva realització), en el mateix lloc dels jardins de Palermo el dia 25 d'abril.

* * *

PEREGRINACIO A LUJAN. — Com cada any organitzada per la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, el dia 8 de novembre hi hagué la peregrinació a la Basílica de Luján, presidida per la Santa Imatge de la Verge de Montserrat. Una caravana d'autos particulars i d'òmnibus sortiren de la Plaça del Congrés d'aquesta capital a les 9 hores. A les 11 hores els pelegrins ja oien missa a la Basílica, oficiada pel R. P. Fra Josep-Maria Valls qui féu l'habitual sermó en llengua catalana.

* * *

BALLICANT. — Com a cloenda de la temporada, aquest grup que actua en el Casal de Catalunya va celebrar una festa extraordinària el diumenge dia 6 propassat amb intervenció de notables elements artístics entre els quals volem esmentar un Cor Polifònic de nens argentins i l'Orquestra de Cambra "Santa Cecília", dirigida pel mestre José G. Lepore, que va interpretar obres d'Enric Granados i P. Sarasate i el Concert Nº 8 de Corelli. Cal esmentar també que el tenor català Josep de la Mata va cantar una romança de "Cançó d'amor i de guerra". de Martínez-Valls, i el senyor Tomàs Coll interpretà també en català, una ària de l'òpera "Carmen" de Bizet.

* * *

REMARQUES. — En el darrer número d'**Horizontes** corresponent al bimestre setembre-octubre, revista bibliogràfica i de crítica literària que es publica a la capital de Mèxic set anys ha, trobem algunes notes interessants tals com un estudi biogràfic d'Emili Mira signat per Salvador Molina, amb motiu de la mort del psicòleg cubano-català; una referència crítica d'Humberto Tejera al llibre del Dr. Joan Cuatrecasas, "Problemes modernos de antropogénesis"; un comentari de Martín Civera a l'obra de l'escultor valencià Alfred Just; notes sobre el traspàs de l'escriptor Agustí Calvet (Gaziel) i la participació del poeta Salvador Espriu i del professor Fabià Estapé en l'acte inaugural de la sucursal del Fondo de Cultura Económico, de Mèxic, a Barcelona, i, encara, de l'aparició de les reedicions dels llibres de Pere Foix "Juárez" (quarta edició) i "Pancho Villa" (cinquena edició).

* * *

"XALOC". — A Mèxic —desapareguda definitivament, segons sembla, la revista

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

(CAPITAL $ 70.000)

SARMIENTO 861 — *BUENOS AIRES* — *TELEF. 35-0195*

FESTES DE NADAL, CAP D'ANY, REIS: *A LA RAMBLA trobareu els més exquisits i variats articles per aquestes Diades Tradicionals:* **Torrons, Pa Dolç, Neules, Coques,** *etc.* **Canastes** *per a regals,* **Vins** *especials.*

Elaboració diària d'ESPECIALITATS CATALANES

Braços de Gitano — *Bescuits de la Reina* — *Palos de Jacob*

Els nostres **TORTELLS** *són una delícia*

PERSIANES — BOMBONERIA FINA - SERVEI DE LUNCH — MERENGUES

Comandes per a la Ciutat i per a l'Interior de la República. - Atenem encàrrecs per Telèfon

"Pont Blau", d'honrós i noble historial— apareix amb idèntic format i caràcters tipogràfics, "Xaloc", que semblaria voler substituir "Pont Blau" per bé que, de moment, es presenta amb un contingut diferent i amb reduït nombre de pàgines. "Xaloc" ve a ser més bé d'informació bibliogràfica i de propaganda de llibres, difusora, especialment, dels llibres de l'actual producció editorial de Catalunya. Aquest número 2 que hem rebut, ultra l'editorial, interessant, conté transcripcions diverses de textos relacionats amb llibres apareguts o bé per aparèixer; notes vàries; crítiques; apunts biogràfics d'autors, etc. L'edita Ramon Fabregat i n'és director artístic Joan Giménez-Giménez. Es publica cada dos mesos. Aquest número consta de vint pàgines. Li desitgem llarga vida.

DE ROSARIO. — Sota el rètol "Rutas de Turismo" que atén el nostre connacional i amic Rafael Viñas-París en el diari d'aquesta ciutat "Tribuna", hem llegit dos articles: "Barcelona, ciudad internacional" i "Barcelona turística" publicats respectivament els dies 27 i 28 d'octubre, ambdós il.lustrats amb fotos de la capital de la nostra pàtria. En apretada síntesi el senyor Viñas-París destaca el cosmopolitisme de Barcelona i el seu emplaçament privilegiat davant la mediterrània i al darrera i laterals la cadena de muntanyes que l'envolten. Destaca també, ultra el Barri Gòtic meravellós, la recent fundació del Museu Picasso tan visitat pel turisme internacional.

• Durant el mes de novembre no han estat gaires les activitats en el Centre Català. Ens plau d'esmentar, però, la vetllada de teatre català del dia 18 en què el quadre escènic de la casa, sota la direcció del senyor Manuel Sunyer, va representar la comèdia en quatre actes de Gastó A. Mantua, "Com més serem més riurem", els intèrprets de la qual foren Josefina Torres, Dolors M. d'Agostino, Francesca Rizo i Maria R. de Contra i els senyor Badia, Contra, Artigau i Sunyer.

DE CORDOBA. — De les arts i dels artistes. A les instal.lacions de la Ciutat Universitària de Córdoba, ha tingut lloc l'Exposició Biennal d'Art Americà. Com a integrant de la delegació de l'Uruguai vingué el nostre connacional senyor Eduard Heine-Torra en caràcter de comissari amb qui vam tenir ocasió de conversar sobre les activitats dels catalans de les dues riberes del Plata.

• Un dels actes celebrats durant la Biennal, fou un Festival de danses modernes, música coral i cançons autòctones al Pavelló Argentí de la Ciutat Universitària. Es deixà una part del programa a l'execució de danses populars de Catalunya les quals foren destrament executades per l'**Esbart L'Empordà** del Club Català de Córdoba especialment invitat. El festival de danses fou filmat i televisat després pel Canal 10 de la Universitat Nacional de Córdoba.

• Com acte d'adhesió a la Biennal d'Art, la Galeria Rubbers realitzà una exposició amb obres dels principals artistes actuals de l'Argentina. Ens plau de consignar que hi figuraven produccions de Joan Batlle-Planas i Miquel Font-Vergés, amics nostres.

• En el Saló Anual de Dibuix i Escultura de l'Estat cordobès, han estat premiats l'escultora catalana ací resident Carme Raurich-Saba (Premi Arquebisbat de Córdoba. Diploma i Medalla d'or) i Font-Vergés (Primer Premi de Dibuix [adquisició]), amics als quals felicitem.

• A la ciutat cordobesa de Dean Funes s'ha celebrat el VIII Saló de Belles Arts i hi ha obtingut el Primer Premi (adquisició) el pintor cordobès, de sang catalana, Henry Aran.

• Una Exposició de gravadors argentins s'ha efectuat a la Galeria Cristal d'aquesta ciutat. Hi hem notat la presència del veterà artista Gustau Cochet, dilecte amic nostre.

• **Festival Folklòric Internacional.** Organitzat pel prestigiós Club de Leones, del Cerro de las Rosas, s'ha celebrat al cine-teatre de la Ciutat Universitària una festa folklòrica internacional. Hi prengueren part una dotzena de grups d'altres tantes nacionalitats: argentins ucranians, espanyols, croates, catalans, japonesos, etc. Abans, a la tarda, les delegacions que hi havien de prendre part i vestides amb els trajos típics de cada país anaren en manifestació a homenatjar el llibertador de l'Argentina a la plaça que duu el seu nom. Varis milers de persones presenciaren la desfilada pels carrers més cèntrics. En representació de Catalunya, el Grup Dansaire L'Empordà, del Club Català obria la marxa, habillats els seus integrants amb els trajos tradicionals dels nostres pagesos, que duien un cartell amb el nom de Catalunya i dues banderes, l'argentina i la catalana a les quals, feien custòdia dues parelles de pagesos catalans. La senyera de l'Esbart Dansaire tancà el pas de la delegació catalana. En el festival del vespre a la Ciutat Universitària, el grup dansaire de

Lluís Llorens

ESCRIVÀ

—

AL MIRANTE BROWN 947

Tel. 629 - 9852

MORON F. C. N. D. F. S.

—

BUENOS AIRES

Ref. Esmeralda 155

45-4848

HORMOVIT H3

CREMA VITALITZADORA

•

Molts anys de joventut amb un minut diari d'aplicació de HORMOVIT H3

•

Llers

LLERS LABORATORIS

L'Empordà presentà dignament les nostres danses típiques, que foren molt ben executades i celebrades.

• Remarquem la conferència donada pel nostre connacional senyor Miquel Guàrdia a l'Ateneu Artístic de Córdoba sobre "Las danzas Populares Catalanas". En acabar el conferenciant, l'Esbart L'Empordà va executar una tanda de ballets nostres com a complement de la dissertació. El públic, nombrós, va aplaudir el conferenciant i als gentils dansaires.

• I, per finalitzar aquesta crònica, direm que el Club Català, en l'Assemblea Ordinària celebrada darrerament, ha renovat el seu Consell Directiu el qual ha quedat ara constituït de la següent manera: Joan Bosch, president; Pau Graco, vicepresident; Carles Padró, secretari; Gentil, tresorer; Enric Lapasset, vicetresorer; Ramon Padrò, Jaume Senz, Josep Fabregat i Miquel Rafart, vocals, als quals desitgem bon encert en llur comesa i fructuosa tasca social i patriòtica.

DE SAO PAULO (Brasil). — Tal com vam anunciar el 8 de novembre va celebrar-se en el Parc Municipal d'Ibirapuera, com tots els anys, però aquest any amb una concurrència major, l'Aplec de la Sardana. Els sardanistes duien en el trau de la solapa un llacet negre en homenatge als germans del Foment de la Sardana de Perpinyà morts en l'accident que sofriren en retornar de Bèlgica on havien actuat en festivals folklòrics internacionals, el mes d'agost proppassat.

DEL PAIS VALENCIA. — S'han celebrat els Festivals del Teatre Valencià amb un èxit complet de públic i calaix. Varen representar-se les obres en un acteá "Violes d'amor", de Morante-Borràs; "Les criades", d'Escalante i "No és per ahí", d'Hernandez Casajuana. En dos actes: "Tres forasters de Madrid", d'Escalante; "Miss Kakau", de Lluís Martí i l'opereta valenciana "Les barraques", lletra d'Escalante (fill), i música del mestre Peydró. Com a final va reposar-se la revista "Arròs en fesols i naps", lletra de Peris-Celda i música del mestre Balaguer, estrenada l'any 1921 en el desaparegut Teatre Regües.

En l'actualitat, dues societats culturals alternen la comèdia castellana i la valenciana en els seus escenaris. Són el Patronat de la Joventut Obrera i el Centre Cultural Ruçafa.

• Al Centre de Cultura Valenciana i en els "Dissabtes dels Cronistes" van parlar darrerament Fra Joan Devesa, mercedari, sobre "L'Ordre de la Mercè i la conquesta de València"; el doctor López-Laguarda, sobre "La medicina popular valenciana segons les obres d'Escalante" i Josep Cueco-Adrian sobre "La devolució dels Furs per Felip V".

• Ha mort a Madrid als 82 anys l'escriptor Rafael Martínez-Orberà autor teatral molt popular per la seua obra "L'Ombra del xiprer". Ha leixat moltes comèdies de gran èxit entre les quals recordem "L'ase del poble" i "Empar".

• L'antiga Editorial "L'Estel" ha tornat a revifar i ja en els aparadors de les llibreries estan els primers volums publicats. De la Sèrie taronja: "Poetes, moriscos i capellans", de Joan Fuster; "Els pobles valencians parlen els uns dels altres", de M. Sanchis-Guarner, i "Les terres valencianes durant l'època romana", de S. Bru i Vidal. De la Sèrie blava: "L'altre geperut i alguns contes més", de J. E. Martínez-Ferrando, i "Meravelles i Picardies" que és el primer volum de rondalles valencianes, d'Enric Valor.

• Els "Protectors de les Creus i Ermites del Regne de València" —que és una secció del Centre de Cultura Valenciana—, celebraren al poble d'Almàcera l'Assemblea anyal. Hi va haver recepció a l'Ajuntament on es celebrà la jornada de treball, es llegí i aprovà la memòria de l'any passat i les conclusions dels temes discutits. Després, els assembleistes visitaren en corporació el "Casalici del Miracle dels Peixets" i la "Creu Coberta del Carraixet".

• De les vàries exposicions d'art assenyalem la de les pintures rupestres de Porcar; aquarel.les d'Ernest Furió; bodegons d'Urios; figures de Bronchú i paisatges de Pere de València. A l'Ateneu Mercantil va celebrar-se una gran mostra de fotografies de "Creus i Ermites del Regne de València", veritablement important. — **E. S.-G.**

INTERNAT "HEIDI"

amb la seva

Escola "San Carlos"

Jocs d'infants - Primària
Anglès - Castellà
Des dels 2 anys

Els vostres fills s'hi trobaran com en una llar catalana

Alvear 602, MARTINEZ F. C. B. M.
T E. 792-5125

El millor regal de Reis: un Llibre Català

Les Cultures Minoritaries Europees (Jordi Ventura)
Els Heretges Catalans (Jordi Ventura)
Nosaltres els Valencians (Joan Fuster)
Els altres catalans (Francesc Candel)
Art i Societat (Alexandre Cirici)
RAIMON - Col.lecció Biografies Populars (Joan Fuster)

Adquiriu-los en la llibreria del MONTEPIO: Misiones 141. Buenos Aires

La Camionera Mendocina

Càrregues - Paqueteria - Mudances
*Servei d'**Exprés** diari amb camions*
*entre **Mendoza** i **Buenos Aires** i viceversa*

MENDOZA - Necochea 494..... Tel. 17299
„ - Dipòsit: Patricias Mendocinas 2839 Tel. 18793
BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97-6014

L'efecte del **FLOID After-Shave Lotion** damunt el cutis irritat per la navalla o fulla d'afaitar és instantani. El refresca i vivifica, calma l'ardor i esterilitza qualsevol rascada o petit tall, evitant així el perill d'una infecció.

Estimula els teixits i rejoveneix el cutis, donant-li una agradabilíssima sensació de confort que dura tot el dia. El seu perfum és distingit i masculí.

La loció FLOID per a després d'afaitar-se ... ven per tot el món.

AFTER SHAVE LOTION

New

floïd

HAUGROLISED

ARTICLES DE CONFITERIA

Jaume Guasch & Fills

Soc. de Resp. Ltda.

Casa fundada l'any 1900

Fabricants de Vasos de Paper
per a Cafè, Gelats, Dolços, etc.

LABARDEN 141 al 151 - Bs. AIRES

Telèfons: 91-2800, 2932, 7458 i 9870

JUVEN'S

La Casa que en Articles de Vestir per a home está sempre de moda

BARTOLOMÉ MITRE, 757
Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA
CORDOBA - SAN NICOLAS - CONCORDIA

"La Casa de los Tornillos"

SOCIETAT ANÓNIMA COM. I IND.
IMPORTACIÓ

Una Organització al servei de totes les Indústries

Alumini Corretges Robineteria Vàlvules Empaquetadures	Bronze Canons per a vapor, gas i aigua Bombes - Gomes Politges	Coure Acers Metall blanc Níquel Pedres esmeril

Gran Assortit en Metalls i Eines
per a Tècnics, Mecànics i Industrials

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar

El Millor Servei en el Menor Temps

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo
Telèfon 49-6644
BUENOS AIRES

Sucursal:
Rivadavia 363
Tel, 96761
CÓRDOBA

Dipòsit ; Ingeniero Huergo 953 *a* 939

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4art. pis

T. E. 45-4848

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N.º 802100

IMPR. FONTANA, PERÚ 796, BS. AIRES

INTERES GENERAL
TARIFA REDUCIDA
Concesión N.º 6136

CORREO ARGENTINO
Casa Central
Suc. 1, 6 y 20
Bs. Aires